

MARCIUS TIZENÖTÖDIKE.

Szerda.

4. szám.

Pest, marcius 22. 1848.

Nem kell táblabíró politika.

Pest, marc. 22.

E perczben hogy e sorokat irjuk a posonyi minister-crisisről még semmi bizonyos hir. Batthyani Lajos megbízatása, és illetőleg kineveztetése azt sejteté velünk, hogy az oppositio compact erővel fog fellépni. A férfi, ki jelenleg Magyarország első ministere, az oppositio feje volt. Vele együtt az oppositio vezetőinek tömegestől kell a kormányba menni. És mégis a bizonytalanság már több napja tart. A hoszas minister-crisis mindig a legjobb elő jel volt arra, hogy azon ministerium nem soká fog kormányozhatni. Angliában ha az alsó házban a többség ma elhagyná Russel lordot, Peel Robert biztatván meg a tárczával egy óra alatt meg volna alakítva az új cabinet. Deák Ferencz Posonyban van, ott van b. Eötvös is, ki mint halljuk, a közoktatási ügyek vezérletével lenne megbízandó. Azonban mi sem lep meg minket inkább mint azon hir, hogy a külügyek tárczája határozottan Eszterházy Pál herczegre bízott. Ki ezen Eszterházy herczeg? Egy Europa szerte ismeretes nagy birtokos, s egyike azon honfiaknak, kiket az absentismus vádja legterhesebben nyom. Ezen ember a külföldön temérdek milliókat költött el. Hiusága nagy táplálékot talált abban, ha öt néhány szájtató angol bámulta, ha öt, vagyonát s királyi bőkezűségét nagy lármával magasztalták, nem gondolva arra, hogy a pazarlókat otthon vagy bizalmas körökben azok leginkább kinevetik, kik a pazarlás hasznát veszik. Azonban ez privat dolog. Vagyonával rendelkezék mindenki, miként neki tetszik, de az csak mégis elhatározó ok lehetne, hogy egy olyan ember, ki hosszú éveken át Londonban a Metternich-féle politicának hü organuma vol, ugyanazon combinatióban egy sorban nem lehet olly határozott szabadelmű férfiakkal, mint hogy más többeket ne említsünk, Kossuth és Eötvös, a mult országgyűlésen a jobb oldal ugynevezett ifju bárója. Ezekon kívül szó van még Széchenyi Istvánról is. Ugy látszik először is coalitio ministeriumunk lesz. És ezen urak azt hiszik, hogy az összeülendő magyar népképviselési parlament előtt illy vegyes névsorral megállhatnak!

Posonyban, a látszólagos béke és egyetértés daczára a szerkeztendő népképviselés alapjára nézve a véleményekben nevezetes szétágazás tapasztalható. Vannak, kik az általános szavazatot sürgetik. E vélemény ugyan a radicalok legkedvezőbb eszméje, de meggondolás nélkül behozatva gyakran magát a radicalismust öli meg. Mások csak az ujonan bevezendő elemekre kívánnak qualificatiókat, a hü nemességre nézve pe-

dig nem. Ez Mammuth politica. Némellyek azt kívánják, hogy minden vármegye négy öt követet küldjön. Ez Rákóczi politica. Ismét mások, hogy a vármegyék mostani ugynevezett járásai legyenek képviselve, nem hiányzanak, kik vármegyekerület város- universitás- tudóstársaság- káptalanköveket szeretnének. Még csak az hiányzik, hogy valaki azon öt magyar parlamentet óhajtáná vissza, midőn minden faluból a gyűlésbe két ember rendeltetett be.

E szétágazó vélemények azonban hisszük ez uttal a magán körök bizalmas beljéből küjlebb terjedni nem fognak. -- Örvendetes tudomásul szolgálhat azonban, hogy a jelenleg uralkodó többség compact erejével a nyilvános ülésekben mindannyiszor a közakarát színét veszi fel. Beszélnek, hogy minden teljes koru férfi, ki egy egész telket, a városokban pedig öt száz pengő forint értékű fekvő vagyont bír már választó, hogy a községi qualificatio az országostól meg lesz különböztetve. A követek száma a három százat megfogja haladni, s a népesség számához képest ujonan alakítandó kerületekből fognak választatni.

Mikor az ember azt gondolná, hogy időnkben az eseménye rohanó árijai között minden ember egy célra néz, akkor a crisis napjait némellyek nem átalják holmi isolált s most egyáltalában nem napi kérdésekkel még terhesbé s bonyolódottabbá tenni.

Tegnap a szerb nemzetnek egy nyilatkozata jelent meg, mellynek első pontja szerint: A szerbek a magyar nemzetséget diplomaticailag elismerik, s ezen kégyért viszonzalosan kívánják, hogy a magyar is ismerje el az övéket. Ha ezt a szerb nemzet, vagyis inkább a magyar haza szerb nyelven beszélő közönsége mondaná, a dolog nem volna komolyság nélkül... de midőn egy pár ember össze ül s lefirkál vagy 17 pontot, mellyekben azonban még vezér eszme sem található... s felibe oda teszi: hogy az a szerb nemzet kívánsága, az valóban nevetséges.

A római (oláh) ifjuság e kérdéses irat ellen azonnal felszólt. — Mi, kik tudjuk, hogy az itt lakónépiségek között daczára a keserű járomnak, melly e népen, különösen Erdélyben, rajtok nehezedik a magyarnak az oláhoknál hivebb szövetségesen nincsen. Nem kételkedünk, hogy a felszóltatók háta meggett az egész nép fogna állani; de nem szeretjük, ha megbizás nélkül akár ki is képviselőnek mondja magát.

A szerb nyilatkozat hangulata megismertetésére elég legyen csak a 6-dik pontot kiemelni. — A g. n. vallás az Unio kicsapongásaitól mentve legyen, a szentegyházak, melyek igény vita alatt állnak a g. n. e híveknek adassanak át. Ez olyan követelés, mintha valaki azt mondaná. „Én kívánom, hogy a törvényszékek mindig az én részemre ítéljenek. Az egészben ugyancsak meglátszanak, a papi kezek nyomai.

Franciaországban az országnak alkotmányt adandó constituante, a volt követkamra épületében fog ismét összegyűlni, azonban a 900 tagból állandó testület az előbbi teremben illendő kényelemmel el nem férhetvén a palota udvarán egy ideiglenes s egészen fából készülő terem épül. Lesznek benne mint mondják hatalmas és három emeletre terjedő karzatok is. — Az egésznek april 22-dike előtt késznek kell lenni. —

Eszme rokonságnál fogva eszünkbe jutnak itt nemzetünk képviselői, kik nem sokára a nép által választva Pesten megkezdik törvényhozói munkáikat, és még ez idő szerint illő teremről gondoskodva nincs.

A nemzeti Museumban sok nagy szoba van, sőt egy pár terem vagy disz csarnok is, melly az épület homlokzatában van, tán meg is járná követi teremnek.

A Redoute alkalmasint Magyarországon legnagyobb terem, de más rendeltetése van, s egy főváros azt egyáltalában nem nélkülözheti.

A tanácskozások menetire a terem kényelmeinek igen nagy befolyása szokott lenni. A pesti országgyűlés el van határozva, s minthogy jelenleg a követek s netán magnások elfogadására még csak középszerűen alkalmas terem sincsen, nem ártana erről jó korán gondolkodni.

Még egyet.

Az europai alkotmányokban a törvényhozó testek különféle és saját nevekké birnak. Angliában a felső- és alsó tábla: parliament — egyenkint véve pedig háznak neveztetnek, Franciaországban kamrák vaunak. Magyarországon a táblai név ismeretes. Halljuk, hogy az új rendszer után a két tábla nemzeti gyűlés nevezetét veszi fel, a táblákra nézve minthogy ezen elnevezés egészen idegen: azon indítvánnyal lépünk fel, nevezzük mi azt teremnek ez a vitákban könnyű fogna lenni. Ha a terem átfogja látni... A terem határozata szerént.. stb. kifejezések az egésznek igen civilisált alakot adhatna. —

E pillanatban egész halmaz ujonan javaslatba tett törvénycikkek fekszenek előttünk.

Egyik a másikkal nevezetesb.

Lássuk először, a sajtó ügyet: Átolvasva a másfél ivre terjedő szerkezetet az ember szeméinek nem hisz. A gondolat szabadságát illetőleg Metternich cabinetjéből keményebb törvények nem kerülhetek volna ki.

A ki naponként megjelenő, ha csak részben is politicai

tartalmu lapot akar kiadni 20,000 p. f. biztosítékot ugy kell letennie, hogy azon pénz kormányi kezelés alatt lefoglaltatva a letevőnek öt száztólival fog kamatozni. A ki ez ellen vét fogság és pénzbeli büntetés vár rá.

Tehát a magát constituantevé alakított országgyűlés a politicai lapokra nézve semmi külömbséget sem lát. E törvény-nél fogva a lap kiadhatási lehetőség kizárólag csak a leggazdagabb embernek kezébe van játszv. Husz ezer pengő forintot készpénzben rögtön letehetni csak keveseknek szerencséje. Vidéken politicai lapról szó sem lehet. Pesten is egy ketten foghatják tenni, s azok aztán a közvélemény organumainak miként fognának tekinthetni. A biztosítékot a formatum és előfizetési árhoz kellett volna mérsékelni.

Hát a sajtó vétségek! — A kifejezések a törvényben igen átalánosak. A ki ez, és ez § ellen vét, büntetése ennyi évi fogság, ennyi ezer pengő ft. birság. A törvény javaslat átalánosan csak sértésről beszél. Igaz, hogy a sértés valódisága felett az esküdt szék fog ítélni, de Magyarországon, hol eddig sajtó szabadság nem létezett a nép sokszor egy keményebb kifejezést is sértésnek tarthat.

Mi a világerő sem akartuk ez által az esküdszéki institutio ellen valamit szólni. Ma már közönséges doctrina, hogy ennél tökéletesb s a személyes bátorságra nézve szabadabb szellemű insitutio nem létezhetik. Mi csak a meggondolatlanul magasra tett büntetési fokozatok ellen tettünk kifogást.

Illy törvények... az eddigi eszme eltiltás és elnyomás helyébe a gondolat és eszme ellen a terrorismus zsarnoki hatalmát emelik fel.

E mellett ezen törvényeknek különösen ráuk pestiekre nézve még visszaható ereje is leend... olly valami mi a természet jogokkal ellenkezik! — Marc. 15. meghozta a sajtószabadságot, másnap a Helytartó tanács az országban szerthirdeté azt körlevelében, a netán előfordulandó vétségekre nézve az eddig fenálló törvényeket állította szemközt. Itt azon törvényekre bizakodva jó hiszemben irunk, s ott fent elhatározzák, hogy marc. 20. 1848-tól fogva a vétségek új, s eddig ismeretlen törvények nyomán fognak fenytés alá esni. Ki igazodhatik el ebből! — A törvény javaslat, és csak mint javaslat, az is magán uton ma 22-dikén jő először eszünkbe. És most itt az összeütközés, egy részről a fenálló törvényekre épített helytartótanácsi végzés; más részről egy embryoban magán uton megküldött törvény. Mi erről a rendelkezésről mit sem tartozunk tudni: ha a törvény szentesítve lesz, kelletlen érzéssel ugyan, de hazafiúi kötelességünknel fogva meg kellend előtte hajlani, de addig a jelen helyzetet e rendelkezéssel megtámadottnak nem hisszük, s az ellen protestationkat teljes ünnepélyességgel ezennel nyilvánosan kijelentjük.

Egy pár nap előtt, midőn még itt az országgyűlés átalakulása tudva sem volt, s csak a felelős ministerium megadatásáról tudtunk bizonyost, arról beszélünk, hogy két hét mulva az alsó ház némileg conservatív alakot fog magára venni.

Nem kellett rá két hét; kétszer huszonnégy óra után megszólalt már a conservatív nóta.

Sajnos, hogy ezen fordulat legelőször is az irodalom ügyét találta. A táblabírák gyülekezete, midőn századok után, életében először szólalt fel határozó'ag ez ügyben, már mostohán s elnyomólag bánt azon fejlődő növénnyel, mellynek hivatása a szellem uraságát megalapítani.

E törvényjavaslat nem más mint újabb alaku censura, a táblabíró politica védelmére.

Azon urak igen jól tudják, hogy olyan institutiók, mellyben áltekingéyek, és charlataneniak uralkodnak a szabadon mozgó sajtó előtt meg nem állhatnak.

Az első nyomtatvány, melly a napokban a sajtó alól censura nélkül kijött, az ismeretes 12 pont, egy nap alattegységre hozzá össze a főváros minden népét. A városi nyomoru szerkezet bukva; volt a halálos fagyban szenvedő Helytartó tanács felrúztatott bünös álmából, az idegen színek megszűntek szeméinket sérteni, az osztrák sasok leszáltak, az erkölcsökre károsan ható lotteriák bevonattak, a királyi kamra a magyar nyelvet rögtön elfogadta...

A sajtó elleni keménység, a hatalom egyedáruságának legbiztosabb hév mérője. A sajtószabadság teljes elnyomása Metternich uralkodását egész 1848-ig kilerjesztette, ellenben Magyarországon csak árnyéka is a szabadabb mozgalomnak a tisztia és határozott ellenzékét világos többségre emelte.

Igy vagyunk polgártársak. Franciaország hatalmas népe ez évben eltörölte a szeptemberi törvényeket... a mi országgyűlésünk ezen törvényeket marcziusi név alatt, Europa ujra születése hajnalán, szívtelenül nyakunkra tolja.

A mi követi táblánk az affectált nagy mérséklet mellett vissza esik a reactionalis politikába.

Igy tőnek azok is kik a francia juliusi kormányt népszerűtlenné tették, szerencsére egy külömbség a két helyzet között még is létezik. Az elkergetett Lajos Fülöp ezzel kezdte, a bucsuzó táblabírák pedig ezzel végezik dicsőségtelen pályájokat.

Az ügy azonban elveszve ninesen. A marczius tizenötödiki nép ma még erősebb mint akkor. Rokonszenvi s hozzá csatlakozási hírek óránként érkeznek, s az ideiglenesen elítélt ügyet appellálják a képviselőkre, kiket a nép maga, az igazi felség, nem egy korhadt casta küldött arra, hogy a nemzet akarátát törvénybe igtatassák.

A jelen követek beszéltek oz országgyűlésésen, mint hazafiak, megirták a törvényt: mint Táblabírák.

Valóban tekintetes karok, és rendek.. azon néhány napra míg a magyar nemzet itt az ország szívében megmondandja a mit akar, kár volt önöknek azon ideiglenest törvényt a francia szeptemberi törvények után lefordittatni. Vagy tán az volna a czél, hogy a vidéken apró lapok nem alakulhatván, a bekövetkezendő választások alatt, a táblabíró politica a közvélemény vezetőinek hiánya miatt, a tudatlanság véd pajzsa alatt még egy ideig vegetálhasson?

A királyi várososokat elrendező törvényen a mennyire azt futólagos átolvasás után megitélnünk lehetett a szabadelvűség zászlója lobog.

A követ választások, a mennyiben az iránt egy az egész országra kiterjesztendő törvény javaslat fog rendelkezni itt mellőzve vannak.

A királyi felügyelők kimaradtak.

A tiszt választások egy a kijelölés jogával felruházandó választmány közbejöttével a polgármester elnöklete alatt fog-nak tartatni.

Választó minden városi lakos ki a város határához tartozó, és telekkönyvileg beirt olly fekvő vagyonnal bir, melly kis városokban 300, középvárosokban 700, nagy városokban 1000, Pesten 2000 p. ft. meg ér. A bejegyzett kereskedők, gyárosok, iparüzők, stb. vagy kézművesek ha legalább egy segéddel üzik mesterségüket. A horonationokra, tudósok, orvosok, ügyvédek, mérnökök, academiái tagok, ha a város osztályozása szerént 40, 60, 80, Pesten 100 pf. házbért fizetnek. Végre minden osztályu lakos, ha 200, 400, 600, Pesten 800 pf. biztos jövedelmet mutathat ki.

A színházakra nézve egy uj törvény javaslat szerént rendeltetik: A megelőző censura el van törölve. Továbbá a hatóságok megbizvák, hogy az előadandó darabokra felügyeljenek...

Ebből az szokott következni, hogy egyik városban valamely darabot eltiltanak, másutt meg szabad lesz azt adatni.

Uj hírek és különfélék.

— A választmány egy része, melly az országgyűlés színe elébe volt kiküldve vissza érkezvén, e pillanathan ad számot eljárásáról. A jelentést reméljük, hónapi lapunkkal terjedelmesen közölhetendjük. Barátaink közül többen, kik a küldöttségben részt vettek, mint szemtanuk, sok érdekes adat közlésével biztatnak. A választmány e pillanathan a fővárosban legfőbb hatalom. A választmány, melly elejente a rend fenntartásán kívül semmi, hatósági tekintélyt nem követelt, e pillanathan a főváros s a vidék osztatlan bizalma következtében a biroi eljárásán kívül minden hatalom kezében van.

A választmány minden módot felhasználta a mivel csak valamit a rend javára elintézhett. A Posonyból vissza jött lelkes tagok fris életet, és ruganyosságot hoztak közénkbe. Az országgyűlés azon tagjai, kik a nemzet bizodalját valódilag birják egyenként legmelegebb részvétőket, s hozzájárulásukat jelenték ki a pesti mozgalom iránt. A küldöttekkel pedig szives hazafiai barátságot kötöttek.

— Mióta lapok szerkeztésével elfoglalva vagyunk gyakran levén alkalmunk kiadó helyünkön, a Beimel féle nyomdában jelen lennünk. Különös jeleneteknek vagyunk tanui: száz és száz példányokban hordatnak szét az országra Petőfi és Garay versei, a sok falragasztványok, az örsereg, hirdetései, napi parancsai. A köznép már mindenfelé értesülve van az urbéri viszonyok megszüntéről. Mindenfelé harczi hírek. — Hogy

azokért kik nekik ezen szabadságot megadák életüket, és vért minden pillanatban kiontani. — A vidéken őrseregek támadnak, s magokat a pesti középponti választmány parancsnoksága alá helyezik.

Az új törvények kihirdetése után magyar író nem kap kiadót!!

A könyvárus német, vagy ha tud is magyarul nem mer semmibe sem kezdeni.

— A szerzőt, kiadót, sőt a nyomdát is felelősé tevő, s minden kiméletet túlhaladó büntetési fokozatok az irodalomra megsemmisítő befolyást fognak gyakorolni.

Az országgyűlés ő felségéhez leirást határozott, miszerint a lengyel és olasz politikai foglyokat szabadon ereszteni kegyeskedjék.

Délután 3 órakor. A sajtó ügyet illető törvények a városban szét terjedvén, mindenütt a legnagyobb ingerültségre adnak okot. Ezen törvények születésök előtt el vannak ítélve. Minden felé heves vita, és bizodalatlanság. Általános hiedelem szerint, e törvények oda czéloznak, hogy a táblabirói rendszer barátjai a közlő választásokon óva legyenek az európai felvilágosultság minden beleavatkozásaitól.

A választmány a minister elnökhöz sebes postát postát küldött. Pulszky Ferencz polgártársunk maga

vádolá el a sürgöny vitelét. Pest fővárosa bizodalommal járul a szabadelmű minister elébe, s figyelmeztelve őt, azon felelősségre, mellyel az országnak tartozik felszóllítja őt: hogy befolyását használja arra: miszerint ezen a kor szellemétől végtelenül visszamaradott törvényezik, addig mig nem késő, visszavetessék.

A választmány férfias határozata: miszerint magát permanensnek nyilatkoztató: mindenütt öröm riadással fogadtatik.

Délután négy órakor. A városház előtt a polgárőrség néhány osztálya fegyverben áll. Az ifjuság egyesülve a néppel leirhatlan ingerültségben van.

A közbátorságra ügyelő bizottmány előtt indítvány tétel a törvényeziknek a szabadság téren leendő nyilvános megégetésére.

A választmány magát addig mig a pesti nemzeti gyűlésén a nép követői össze nem ülnek magát permanensnek nyilatkoztattat ki!

A térre új őrsereg, az Egyetem fegyveres ifjusága érkezik. Néhányan az őrsereg közül fáklyáért küldetnek. A sajtóügyet tárgyazó törvényezik a fegyveres négyszög közepette felolvastatik. Az egyes cikkekre általános roszaló kiáltások történnek, s a törvényezik az országgyűlés auctoritása kevésbevételeivel nyilvánosan, hangos kiáltások közt megégettetik.

— Este hatórákor. A nép komor arczczal eloszlik.

Megjelenik e lap

minden nap este.

Előfizetés egy óra a két fővárosban házhozhordással boríték nélkül 1 ft. pp. Kapható e lap Pesten a Beimel-féle nyomdában (Al-Dunator Piaristák épülete.)

EGYES SZÁM ÁRA 3 kr. pp.

A kik e lapot eladás végett széthordani akarják az iránt a kiadóval egyezkedhetnek.